

IN KLEUR

Werk van Anke Kuypers

IN KLEUR

Werk van **Anke Kuypers**

VOORWOORD

Kleur is in het werk van Anke Kuypers niet alleen een middel of onderwerp, het is ook het motief. Het is eigenlijk het onderzoeksgebied, waarvan de kunstenaar de grenzen en mogelijkheden verkent.

De uiteenlopende benadering van kleur, die in de periode 1986-2001 in haar werk aan de orde is geweest, vormt de draad door de tentoonstelling. De technieken en vormen die Anke Kuypers gebruikt zijn zeer uiteenlopend, van aquarel, acryl en krijt tot metaalplastieken, installaties en computeranimaties.

Haar installaties maakt zij op basis van de ervaring van kleur. Voor deze expositie maakte zij twee nieuwe installaties. 'Hemelspoepfelmintblauw' is gebaseerd op de relatie tussen kleur en taal. In 'Pent-up Sighs' functioneert kleur op de grenzen van materie en tastbaarheid. Een door kleur bepaalde ruimte geeft de beschouwer een rit-

mische wisseling van intensiteiten en daarmee vaak een paradoxale ervaring.

De titel 'Pent-up Sighs' is afkomstig uit het boek 'Roman Blood' van de Amerikaanse detectiveschrijver Steven Saylor. Zoals Anke Kuypers met beeldend materiaal de grenzen van kleur en ruimte aftast, is Steven Saylor een meester van het woord, wanneer hij het beeld oproept van een ruimte waarin een transparant gordijn de delicate sfeer in de kamer onderstreept in de tegenspraak met de harde en wrede Romeinse wereld.

De afgelopen jaren stelde het Museum Smalingerland tentoonstellingen samen van het werk van Jan Loman, Gerrit Offringa en Anna Sietzema. Allen kunstenaars die kritisch en op hun eigen wijze de grenzen en mogelijkheden van kleur aftasten. Met deze presentatie van werk van Anke Kuypers zet het Museum Smalingerland die lijn voort.

Jaap Bruintjes

Tijdens de ontdekkingsstocht in de wereld van kleur trekt de kunstenaar-reiziger door een wereld met talloze facetten die kleuren telkens in een ander licht plaatsen. Het aantal kleuren alleen al lijkt onmetelijk groot, maar is dat wel zo. Zien we de kleuren die er zijn, of zijn er de kleuren die wij zien. Ofwel: maken wij de kleuren, of maken de kleuren ons? Is de wereld van sommige inwoners van Melanesië zoveel minder kleurig dan die van ons, alleen omdat zijn in hun taal maar drie termen hebben om alle kleuren te benoemen; grofweg overeenkomend met *wit*,

zijn aan dingen, verschijnselen, planten, delen van het menselijk lichaam.

Anke Kuypers laat dat ons duidelijk zien aan de hand van de verzameling voorvoegsels van kleurnamen, terwijl we die ons niet of nauwelijks kunnen voorstellen zonder dat de kleur zelf aanwezig is. Alleen de zwart-op-witte aanduiding van die voorvoegsels is duidelijk onvoldoende.

Bestaat kleur dan wel zonder zelf zichtbaar aanwezig te zijn? Als we Wittgenstein volgen, dan zou de uitleg van de vraag 'Wat is blauw?' het antwoord 'Dat is blauw' impliceren terwijl we iets van die kleur aanwijzen. Geldt dit overal en altijd? Dat is de vraag. De ostentatief aangeduide kleur moet immers wel passen in het raamwerk

OP REIS NAAR KLEUR

rood en *zwart*. Zo komen die ook voor op de schilden van de Asmat in voormalig Nederlands Nieuw Guinea, waar zij staan voor sperma, (menstruatie)-bloed en de donkere huid van de Asmat zelf. Zien de Asmat geen groen, geel, of de prachtige kleuren van de paradijsvogel, wiens uitbundig gekleurde veren zij gebruiken voor ceremoniële dracht? Maakt het relatief geringe aantal termen de kleuren van de wereld voor hen minder belangrijk, dan die van de modeontwerper? Die onderscheidt immers een schier eindeloze reeks roden, gelen en blauwen en hun complementaire tegenhangers. Hij heeft zelfs nieuwe kleuren bedacht (brique, taupe, mauve) als uitbreiding op de – ook al bijna talloze – toevoegingen om het scala aan kleuren nog verder te verfijnen. Hier treffen we de materialisering van kleuren aan, zoals ze gebonden

van de betreffende cultuur. De mens in het voornoemde Nieuw Guinea zou lichtblauw immers als *wit* kenmerken, en donkerblauw als *zwart*. De aanduiding 'blauw' zou hier niets betekenen. Voor de natuurkundige is blauw zelfs niet meer dan gereflecteerd licht binnen het zichtbare spectrum, met een golflengte van ongeveer 400nm. Een object zelf is niet eens gekleurd, het kaatst alleen zon- of kunstlicht op een bepaalde wijze terug. Kleur zou dus schijn en niet wezen zijn; geen intrinsiek onderdeel vormen van het object dat wij zien. Toch kunnen object en kleur voor ons onlosmakelijk zijn verbonden. Een groene zon is even ondenkbaar als een blauwe maan, of een lila stoplicht. Terwijl de beide eerste relaties tot de categorie 'natural kinds' van Quine horen, is de laatste natuurlijk een afgesproken relatie.

Stoplichten hebben wij immers drie kleuren gegeven: rood, oranje/geel en groen. Rood staat hier voor 'stoppen', want dat hebben we gezamenlijk zo afgesproken. Net zo goed betekent de kleur *groen* in het stoplicht 'doorrijden'. De relatie is symbolisch, zoals de letter 'o' voor de klank 'o' staat. In onze taal staat het woord 'zon' voor die vlamme ster die ons al miljarden jaren verlicht en verwarmt.

De relatie tussen het woord en het object is arbitrair. Doch niet in plaatse zin, want vanuit diens perspectief was er een onlosmakelijke band tussen het woord 'zon' en het hemellichaam. Dan is taal natuurlijk geen symbolisch systeem, maar een iconisch-indexicale constellatie van klanken, objecten en fenomenen. Een relatie die is gebaseerd op gelijkenis en traditie. De symboliek van kleuren is even veelvoudig en arbitrair als er culturen en subculturen zijn. Is in West-Europa rood altijd de kleur van de liefde geweest – in China is dat geel.

Wij maken verschil tussen warme en koele kleuren; de roden ten opzichte van bijvoorbeeld de blauwen, maar dit is grotendeels cultureel bepaald. Deze schier onoplosbare dilemma's heeft Anke Kuypers doen besluiten een onderzoekstocht naar kleur te ondernemen, om te proberen vat te krijgen op het wezen van kleur. Daarbij is ze gestuit op de centrale vraag: 'Als alles rood zou zijn, bestaat rood dan wel?' Ze komt tot de conclusie dat dit niet zo is, en dat kleuren slechts bestaan bij gratie van weer andere kleuren. Om de dynamische relatie tussen kleuren onderling te onderzoeken heeft zij talrijke patronen van kleuren met elkaar verweven, zodat zij gezamenlijk weer andere kleuren oproepen en de invloed op elkaar zichtbaar wordt.

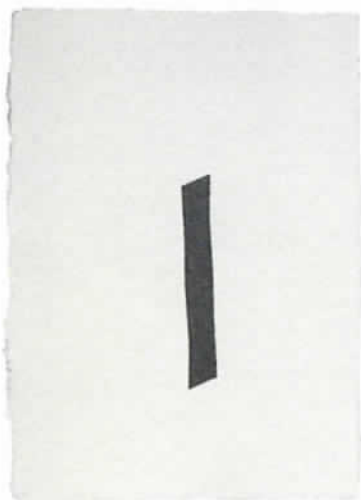
Anke Kuypers is op pad gegaan, een ontdekkingsreis in en naar kleur, en zij heeft getuige deze tentoonstelling vele onbekende kusten ontdekt.

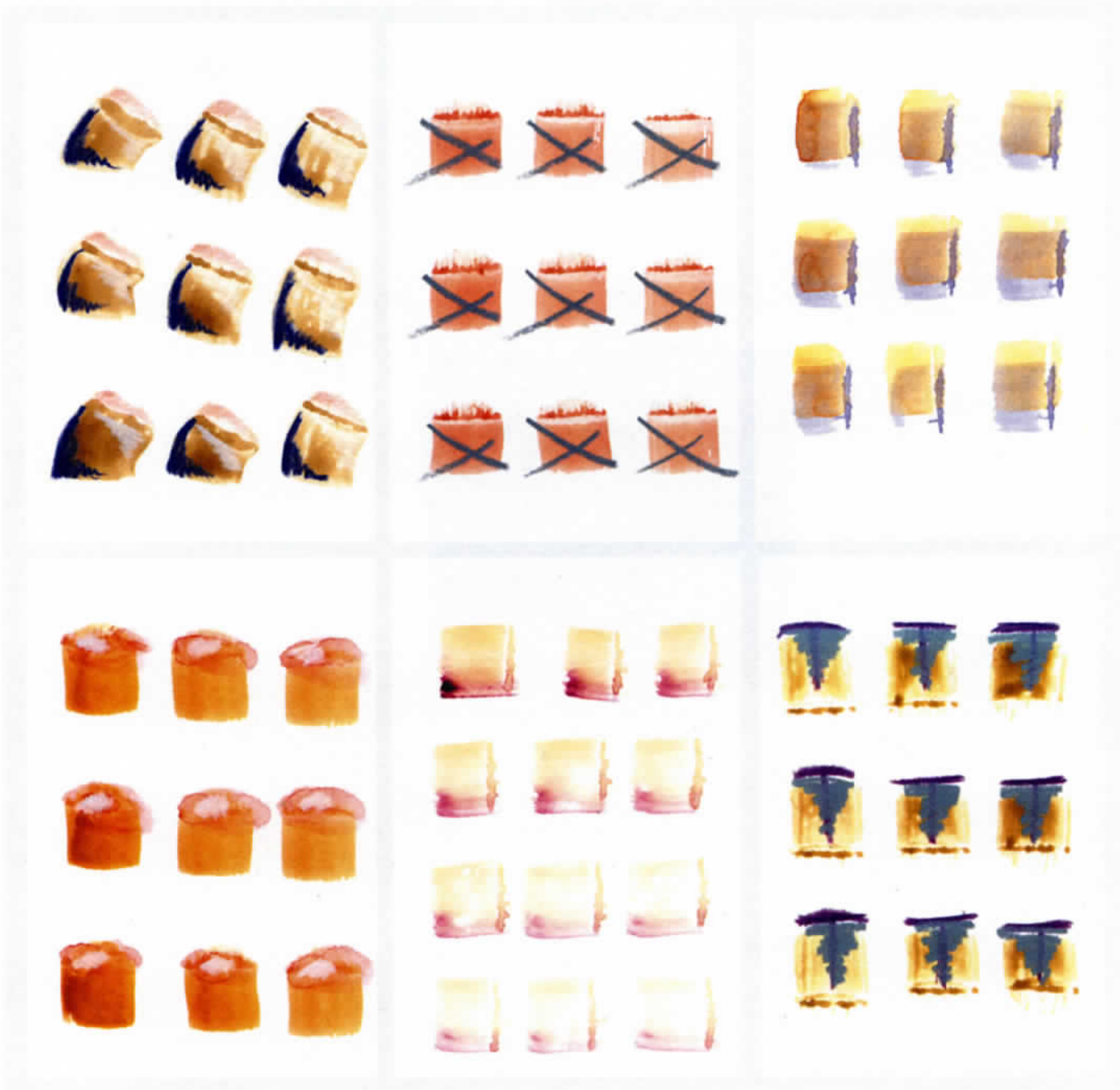
Gerard J. van den Broek

LIJST VAN AFGEBEELENDE WERKEN

pagina 9	Zonder titel	1986
	goauche op papier, 100x70 cm.	
11	Zonder titel	1995
	acryl op handgeschept papier, 120x150 cm.	
13	Uit de serie 'gevonden voorwerpen'	1996
	gemengde techniek, 30x21 cm.	
14	Zonder titel	1996
	oliepastel op papier, 64x48 cm.	
15	Zonder titel	1996
	oliepastel op papier, 64x48 cm.	
16	Uit de serie 'Bonampak'	1996
	kleurpotlood op papier, 14x21 cm.	
17	Zonder titel	1996
	kleurpotlood op papier, 65x48 cm.	
19	Zonder titel	1997
	olieverf op paneel, 40x40 cm.	
21	269813	1998
	oker op papier, 100x70 cm.	
22	Zonder titel	1999
	metaalgaas, acryl, 17x15x5,5 cm.	
23	Zonder titel	1999
	metaalgaas, acryl, 17x17x5,5 cm.	
24	810007	1999
	metaalgaas, epoxycoating, 120x22x6 cm.	
25	810008	2000
	metaalgaas, epoxycoating, 50x60x18 cm.	
27	Zonder titel	2000
	kleurpotlood op papier, 33x24 cm.	
29	Hemelspoepfelmintblauw	februari 2001
	installatie in Museum Smalingerland Drachten uitvoering met dank aan Jan Sikkes BV Sneek	
31	Pent-up Sighs	februari 2001
	installatie in Museum Smalingerland Drachten met dank aan Steven Saylor voor het gebruik van het citaat uit 'Roman Blood'	

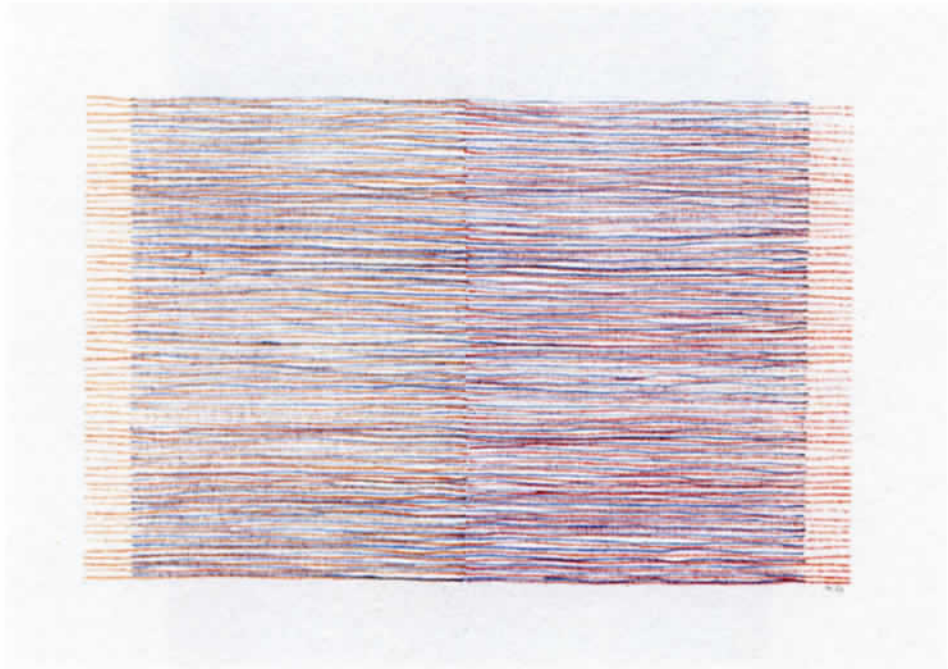

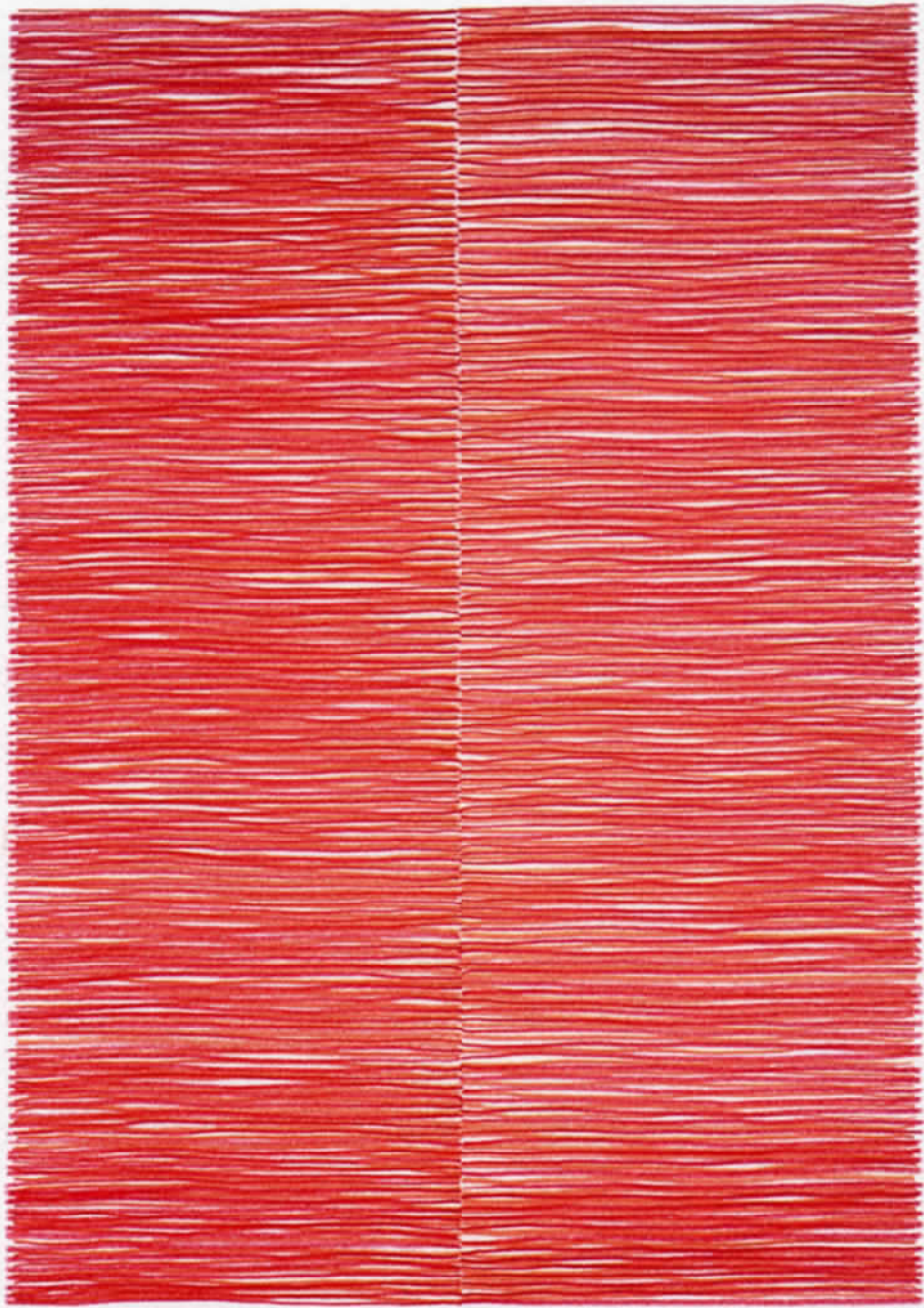

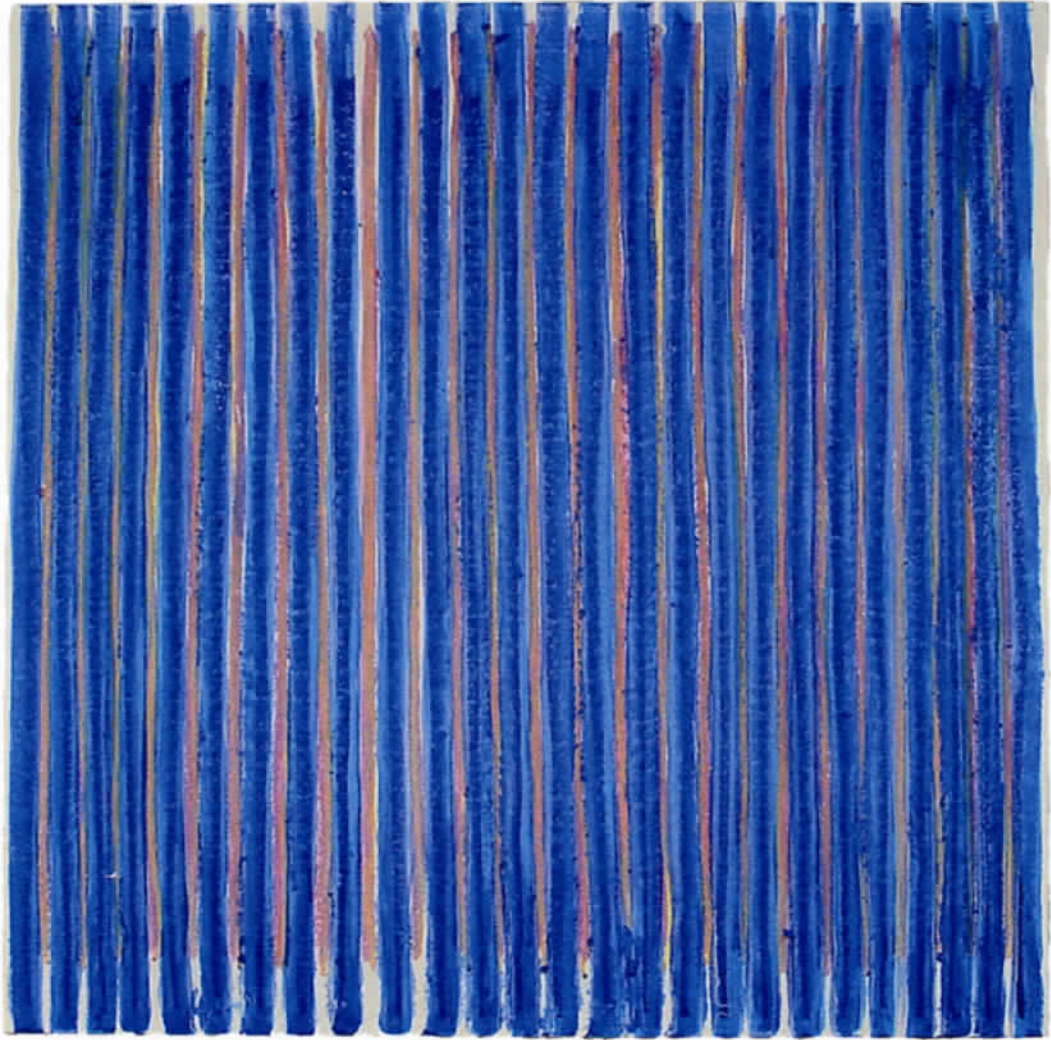

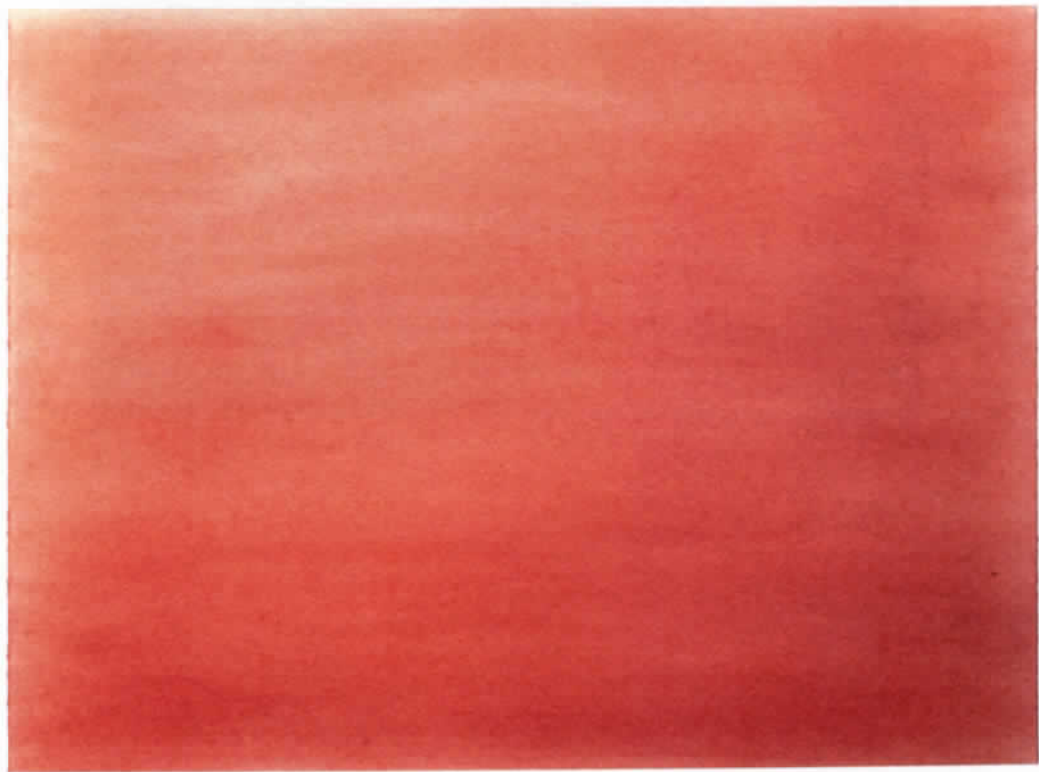

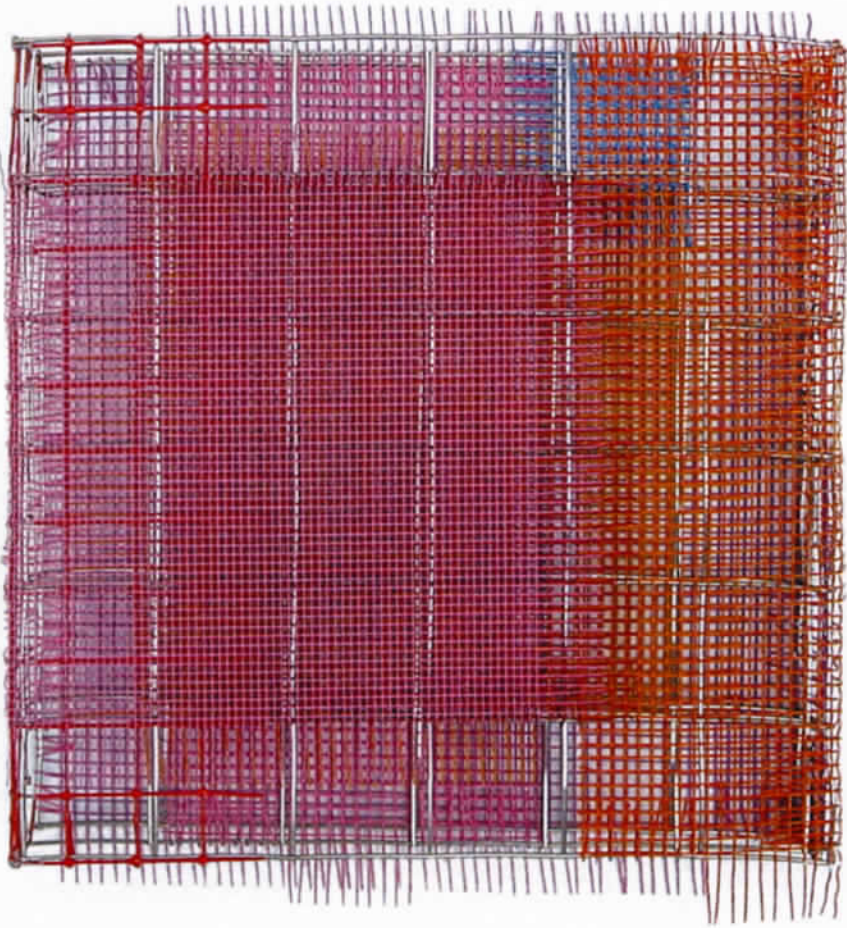

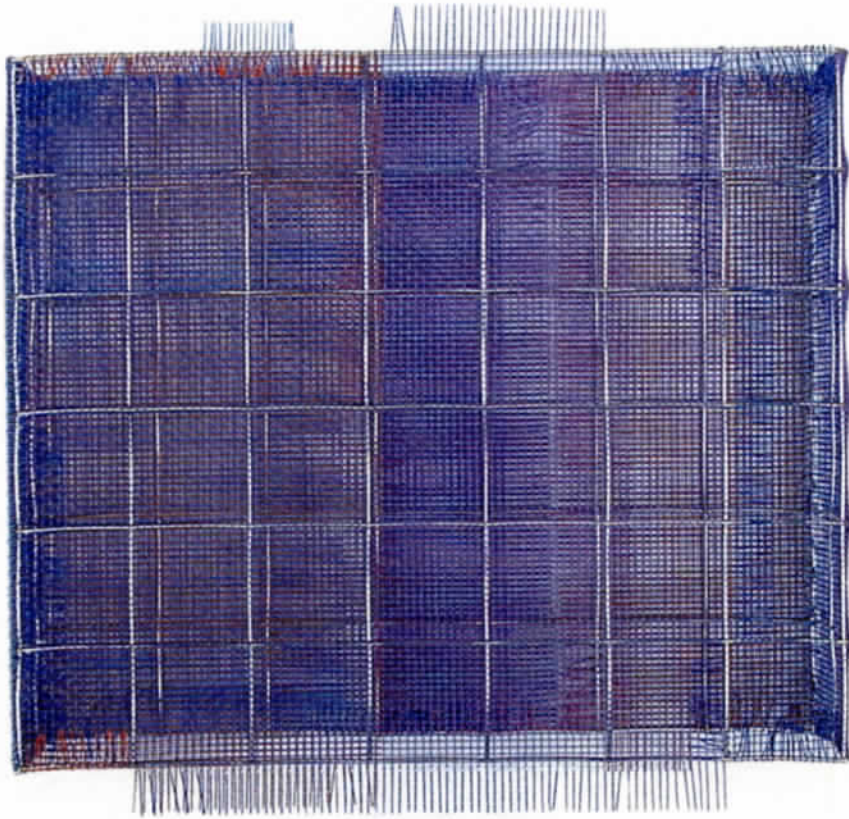

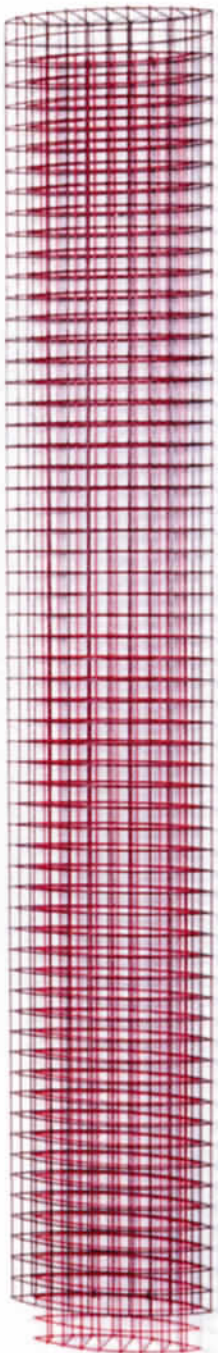

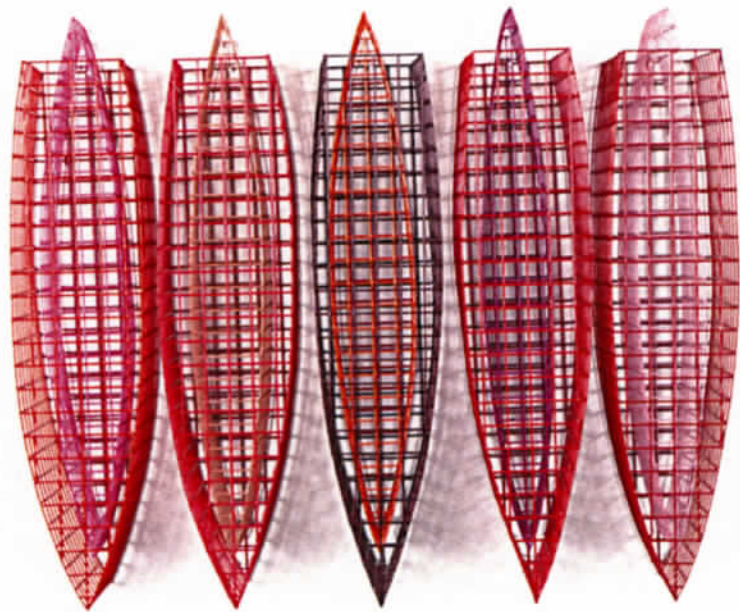

MARS
LAMP
GIT
PAREL
SPIER
ROOM
VAAL
VUIL
CREME
LOOD
IVOOR
TITAAN
SNEEUW
LICHT
DONKER
ROOD
HELDER
POEP
KASTANJE
ROOD
CHOCOLADE
DIEP
VANDYCK
KOFFIE
PASTEL
ROOD
BLAUW
FEL

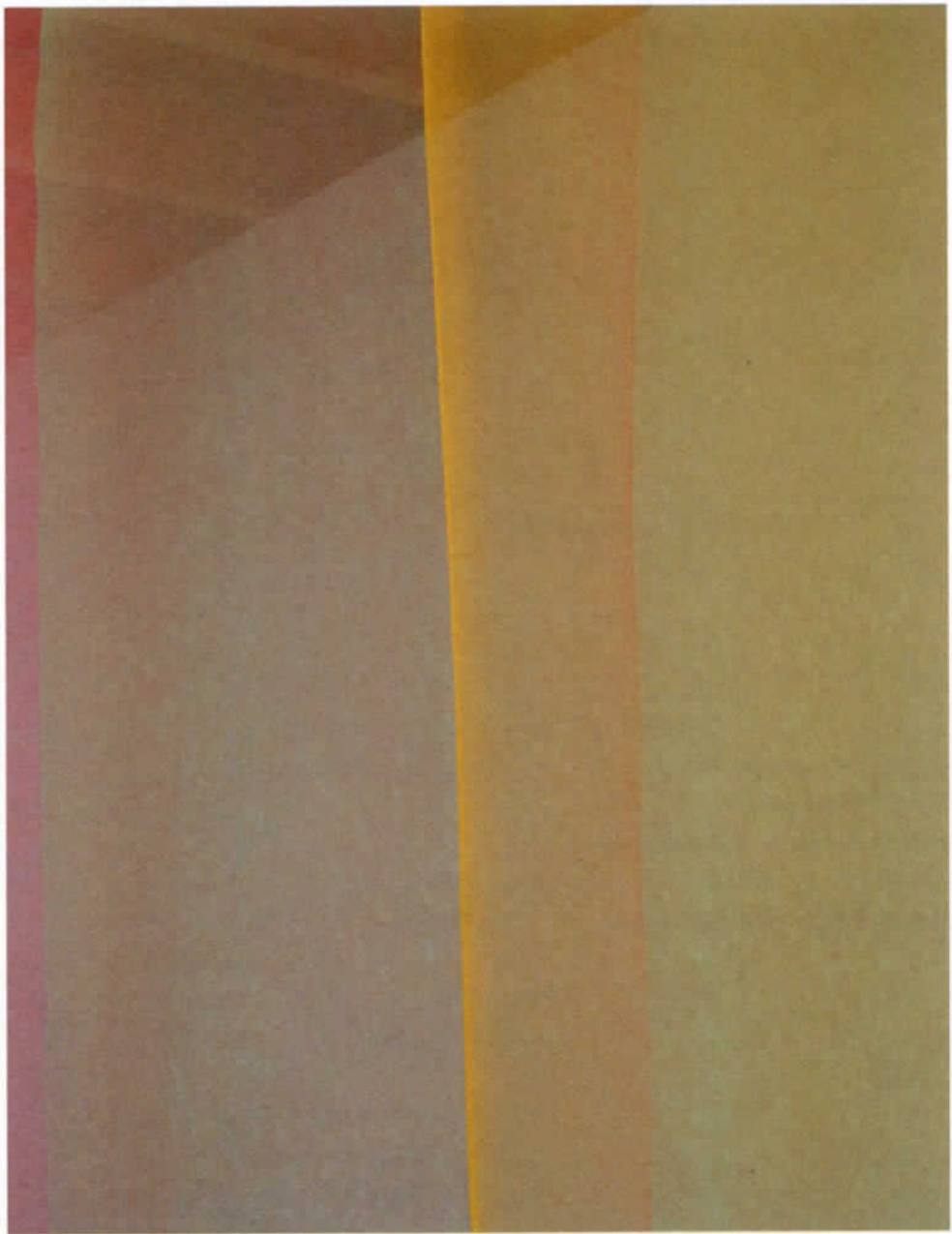
ORANJE
KNAL
BLOED
KARMIJN
ENGELS
VENETIAANS
PERZISCH
CADMIUM
PERMANENT
SCHARLAKEN
VERMILJOEN
HELDER
PAPAVER
DIEP
VAAL
INDISCH
MARS
FRAMBOZEN
KERSEN
STEEN
OXYDE
AARD
PARIJS
HUIS
ROBIJN
KARMOZIJN
VIOLET
MOS
OLIJF
ZEE
BLAUW
SMARAGD
GEEL

OPAAL
ZACHT
LICHT
TURKOOIS
FEL
MINT
GEEL
GRAS
LOOF
KNAL
IVOOR
PIK
DIEP
ROET
RAVEN
INKT
SIGNAAL
WIJN
TOMATEN
KORAAL
BORDEAUX
LICHT
DIEP
PRUISISCH
STAAL
HEMELS
ROOD
ZACHT
LICHT

GROEN
KOBALT
ZEE
REMBRANDT
CERULEUM
GRIJS
HELDER
VIOOLTJES
MANGAAN
INDIGO
TURKOOIS
ULTRAMARIJN
BERLIJNS
BREMER
VAAL
CYAAN
WINSOR
MANGAAN
SAFFIER
FRANS
SEVRES
POEDER
ZAND
GOUD
MAIS
CITROEN
ZWAVEL
SAFFRAAN
EI
ZACHT
LICHT
ORANJE

OKER
FEL
KANARIE
GROEN
KNAL
NAPELS
CADMIUM
PASTEL
BLEEK
DONKER
MERGEL
CHROMAAT
AARD
VAAL
ZINK
INDISCH
STRO
OUD
ONDERBROEKEN
ZALM
BLEEK
ZACHT
LICHT
FEL
KNAL
DONKER
HARD
PIMPEL
VIOOLTJES
ROOD
LICHT

ZILVER
MUIS
BLAUW
PAREL
KOUD
WARM
PAYNES
DUIF
ANTHRACIET
BETON
LEI
MIDDEL
AS
SAP
REMBRANDT
PAOLO VERONESE
PERMANENT
MIDDEL
DENNE
LENTE
BRONS
WOUD
BLEEK
HOOKERS
BLAD
CHROOM
PASTEL
BREMER
STAND
GRACHTEN
RIJTUIG
PISTACHE

COLOFON

IN KLEUR
verschijnt ter gelegenheid van de
gelijknamige tentoonstelling met werk
van Anke Kuypers, gehouden van
24 februari t/m 22 april 2001 in het
Museum Smalingerland te Drachten.

tekst

Gerard J. van den Broek

samenstelling

Jaap Bruintjes

fotografie

Anke Kuypers

grafische vormgeving

studio marcato, Drachten

Hilbert Heitmeijer, BNO

druk

Brouwer & Wielsma, Heerenveen

uitgave

Museum Smalingerland Drachten

ISBN 90-804258-6-9